

ADRODDIAD CHWARTEROL I'R CABINET: BWRDD RHAGLEN Y CYNLLUN YMATEB

YR ATHRO SALLY HOLLAND: CADEIRYDD Y BWRDD YMATEB

DYDDIAD: 7 Gorffennaf 2026

Cyflwyniad

Ers fy adroddiad diwethaf i'r Cabinet ym mis Mawrth 2026, mae Bwrdd Rhaglen y Cynllun Ymateb wedi parhau i oruchwylio ymateb y Cyngor i'r argymhellion sy'n deillio o'r Adolygiad Ymarfer Plant, *Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder*, a'r Cynllun Ymateb ehangach.

Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi'r datblygiadau allweddol a'r cynnydd a wnaed yn ystod y chwarter diwethaf.

Y Sefyllfa Gyfredol

Mae'r gwaith yn parhau ar draws pob maes o'r Cynllun Ymateb yn erbyn y saith thema allweddol:

- Llais y Plentyn a Chefnogi Dioddefwyr
- Rheoli Honiadau a Phryderon ynghylch Oedolion sy'n gweithio gyda Phlant
- Hyfforddiant a Pholisïau
- Llywodraethu Ysgolion
- Arferion Cyfyngol
- Cynllunio ar gyfer Argyfwng ac Ymateb mewn Argyfwng
- Cefnogi Ysgol Friars

Cyflwynir adroddiadau cynnydd manwl i'r Bwrdd gan yr arweinwyr thema, gan dynnu sylw at yr hyn a gyflawnwyd, blaenoriaethau, risgiau a heriau, dibyniaethau a goblygiadau i adnoddau. Mae aelodau'r bwrdd wedi croesawu'r trefniadau adrodd gwell, gan nodi eu bod yn darparu mwy o eglurder ynghylch cynnydd, mesurau a chanlyniadau.

Mae datblygiadau'r chwarter hwn wedi cynnwys:

Arolwg Estyn o Ysgol Friars

Mae canlyniad arolwg diweddar Estyn ar Ysgol Friars, wedi'i rannu gyda'r Bwrdd. Roedd yn galonogol nodi'r gydnabyddiaeth o'r cynnydd sydd wedi'i wneud ers penodi'r Pennaeth Margaret Davies ym mis Ebrill 2025. Er bod yr adroddiad yn nodi meysydd sydd angen sylw pellach, nodwyd gwelliannau mewn trefniadau diogelu, arweinyddiaeth a llywodraethu'r

ysgol. Mae'r adroddiad hwn yn darparu golwg allanol bwysig i ategu'r adroddiadau mewnol am gynnydd yr ysgol y mae'r Bwrdd wedi'u derbyn o'r blaen.

Llais y Plentyn

Mae Strategaeth Llais y Plentyn wedi'i datblygu a'i diweddarau yn dilyn adborth gan aelodau'r Bwrdd. Mae atodiadau ategol wrthi'n cael eu cwblhau'n derfynol ar hyn o bryd, gyda'r bwriad i ymgysylltu â'r Fforwm Plant a Phobl Ifanc, Grwpiau Strategol Addysg a Fforwm Llywodraethwyr Gwynedd yn dilyn y cyfnod arholiadau TGAU.

Rwyf wedi ceisio sicrwydd bod lleisiau plant a phobl ifanc yn cael eu dal o ystod ddigon eang o grwpiau a phrofiadau. Yn benodol, roeddwn yn awyddus i ddeall sut mae'r Cyngor yn ymgysylltu â gofawyr ifanc, plant anabl, plant sydd â phrofiad o ofal, pobl ifanc ddiartref a grwpiau eraill nad yw eu lleisiau bob amser yn cael eu clywed yn rheolaidd. Roeddwn yn falch o ddeall bod Cyngor Gwynedd yn recriwtio Swyddog Ymgysylltu a Chyfranogiad ymroddedig i helpu i gryfhau'r gwaith hwn.

Mae'r gwaith hwn yn nodi cam pwysig yn uchelgais Gwynedd i ddod yn Sir sy'n gyfeillgar i blant, yn dilyn fframwaith a osodwyd gan UNICEF. Mae'r dull rhagweithiol a hirdymor hwn yn nodi trawsnewidiad o fod yn ymateb i fylchau 'ar y pryd', gan ddilyn y broses Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder, tuag at ddull ataliol hirdymor.

Ymwybyddiaeth a Hyfforddiant Diogelu

Mae gwaith pellach wedi'i wneud i gryfhau ymwybyddiaeth diogelu ar draws y gweithlu. Mae fideo ymwybyddiaeth diogelu newydd wedi'i ddatblygu i wella hygyrchedd, yn enwedig ar gyfer staff nad ydynt yn cael mynediad rheolaidd i systemau'r Cyngor. Er bod y Bwrdd yn croesawu'r datblygiadau hyn, mae'n rhaid i'r ffocws nawr fod ar effaith. Mae'n bwysig bod y mentrau hyn yn arwain nid yn unig at gyfraddau cwblhau gwell ond hefyd at well dealltwriaeth o gyfrifoldebau diogelu a sut y dylid cydnabod pryderon a'u hadrodd yn ymarferol. Hefyd, rhaid i staff deimlo'n hyderus y bydd eu pryderon yn cael eu cymryd o ddifri.

Cynllunio ar gyfer Argyfwng

Mae cynnydd yn parhau o ran datblygu trefniadau cynllunio argyfwng ar gyfer ysgolion. Roeddwn yn falch o weld bod ymgysylltiad â phenaethiaid trwy gydol y broses hon, sydd wedi darparu her briodol ac awgrymiadau adeiladol ar gyfer gwelliannau. Mae hyn wedi helpu i sicrhau bod trefniadau'n cael eu llywio gan brofiad gwirioneddol a'u bod yn ymarferol i ysgolion eu gweithredu. Wrth i'r gwaith hwn fynd rhagddo, bydd yn bwysig sicrhau bod dealltwriaeth dda o'r cynlluniau, a'u bod yn cael eu profi a'u hymgorffori'n dda.

Atebolrwydd Cyhoeddus a Thryloywder

Rwy'n croesawu datblygiad y wefan sy'n wynebu'r cyhoedd, dogfen gryno sy'n addas i blant a theuluoedd, a ffeithluniau ategol sy'n amlinellu'r cynnydd a wnaed hyd yma a'r meysydd lle mae gwaith pellach yn parhau. Dylai'r adnoddau hyn helpu i wella tryloywder a dealltwriaeth ymhlith preswylwyr, rhanddeiliaid a goroeswyr.

Rwyf hefyd yn falch fod Cylch Gorchwyl y Bwrdd wedi'i ddiwygio a bod papurau'r Bwrdd bellach yn cael eu cyhoeddi ar ôl pob cyfarfod. Mae hwn yn gam pwysig i fod yn fwy agored a chryfhau atebolrwydd cyhoeddus.

Blaenoriaethu Gweithgareddau

Mae'r Bwrdd wedi adolygu fframwaith blaenoriaethu diwygiedig ar gyfer y Cynllun Ymateb. O ystyried graddfa'r gweithgarwch sydd ar y gweill, croesewir cyflwyno dull cliriach o flaenoriaethu. Er bod yr holl gamau gweithredu yn parhau i fod yn bwysig, dylai'r fframwaith helpu i sicrhau bod sylw, capasiti ac adnoddau yn parhau i ganolbwyntio ar y meysydd hynny sy'n cyflwyno'r risg fwyaf ac sy'n gofyn am y gweithredu mwyaf brys.

Ym mis Mawrth, cymeradwywyd cyllideb o oddeutu £600k i gefnogi'r ffrydiau gwaith o dan y Bwrdd Rhaglen. Rwy'n croesawu'r dyraniad hwn, sy'n darparu ymrwymiad adnoddau clir i gefnogi'r gwaith cyflawni a helpu i symud ymlaen â'r rhaglen yn gyflym. Bydd y ffocws nawr ar sicrhau bod y cyllid yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol i gefnogi'r blaenoriaethau ym mhob maes gwaith.

Craffu a Sicrwydd

Mesurau Deilliant

Mae gwaith yn parhau i ddatblygu a mireinio mesurau effaith. Mae'r Bwrdd wedi ailadrodd pwysigrwydd canolbwyntio ar ddangosyddion ystyrllon o gynnydd, gan gynnwys adborth ansoddol gan blant a phobl ifanc. Er bod llawer iawn o waith wedi'i wneud i ddatblygu polisiau, fframweithiau a gweithdrefnau, mae'r Bwrdd yn parhau i bwysleisio'r angen i symud y tu hwnt i ddull cydymffurfio neu "ticio bocsys". Dylai mabwysiadu polisi gael ei weld fel y man cychwyn yn hytrach na'r pwynt terfynol. Y brif flaenoriaeth nawr yw deall gwir effaith y newidiadau hyn ar ymarfer y gweithlu, diwylliant sefydliadol ac, yn bwysicaf oll, diogelwch a lles plant. Mae rhai mesurau deilliant yn dechrau cael eu cyflwyno i'r Bwrdd, ac mae aelodau'r Bwrdd yn awyddus i weld mwy o'r rhain yn ystod y misoedd nesaf.

Fframwaith Sicrwydd Ansawdd

Mae'r Fframwaith Sicrwydd Ansawdd ar gyfer gwasanaethau plant wedi'i gwblhau a'i gyflwyno i'r Bwrdd. Rwy'n falch o weld bod y darn pwysig hwn o waith nawr yn ei le. Mae'n gosod y

weledigaeth, y gwerthoedd a'r disgwyliadau ar gyfer gweithgarwch sicrhau ansawdd ar draws y gwasanaeth, gan gynnwys cyfrifoldebau, trefniadau dysgu, gofynion goruchwyllo a mecanweithiau ar gyfer gwelliant parhaus.

Mae angen i'r ffocws nawr symud i sicrhau ei fod yn cael ei gyfathrebu'n effeithiol ar draws y gweithlu a'i wreiddio mewn ymarfer dydd i ddydd, fel bod y gwelliannau a fwriedir yn cael eu gwireddu yn ymarferol yn hytrach nag aros ar lefel weithdrefnol.

Grŵp Sicrwydd Llywodraeth Cymru

Fel y nodwyd yn flaenorol, mae Llywodraeth Cymru wedi sefydlu Bwrdd Sicrwydd Gweinidogol ar ôl i *Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder* gael ei gyhoeddi. Yn dilyn etholiad y Senedd, mae rhywfaint o ansicrwydd ar hyn o bryd ynglŷn ag amserlenni ac ymgysylltu yn y dyfodol, wrth i Weinidogion newydd sefydlu eu blaenoriaethau a'u trefniadau gwaith. Ar hyn o bryd, mae sefyllfa tymor hwy y grŵp hwn yn parhau i fod yn aneglur, er bod disgwyl y daw eglurder pellach wrth i'r weinyddiaeth newydd sefydlu.

Mae cynrychiolwyr Llywodraeth Cymru yn y Bwrdd wedi rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am yr adolygiadau cenedlaethol sy'n parhau o lywodraethu diogelu a chyrff llywodraethu ysgolion. Disgwylir i ganfyddiadau'r rhain gael goblygiadau i'r holl awdurdodau lleol a byrddau diogelu rhanbarthol.

Camau Nesaf

Wrth i'r Bwrdd symud i'r chwarter nesaf, bydd yn:

- Parhau i adolygu a chynghori ar weithrediad y Cynllun Ymateb a'r blaenoriaethau perthnasol sy'n codi o'r AYP.
- Parhau â'r gwaith ar fesur effaith, gan sicrhau bod hyn yn cael ei ddatblygu mewn ffordd gymesur a chynaliadwy.
- Parhau i adolygu rôl a hyd oes y Bwrdd fel endid ar wahân, gan gynnwys sut mae hyn yn cyd-fynd â threfniadau llywodraethu a chraffu ehangach y Cyngor. Trafodwyd hyn gyda Bwrdd Sicrwydd Gweinidogol Llywodraeth Cymru cyn yr etholiad. Bydd nawr angen ystyried trefniadau'r dyfodol gyda'r Llywodraeth newydd.

Sylwadau i Gloi

I gloi, hoffwn gydnabod yr ymrwymiad a ddangoswyd gan aelodau'r Bwrdd yn ystod cyfnod o ddatblygiad parhaus ac aeddfedrwydd cynyddol yn nhrefniadau'r Bwrdd. Mae gwaith sylweddol wedi digwydd i gryfhau'r adrodd, a byddwn hefyd yn canmol cyfraniad yr arweinwyr thema am eu gwaith parhaus wrth ddatblygu a chyflawni meysydd y rhaglen. Mae

aelodau allanol ac aelodau etholedig wedi parhau i graffu a herio'n adeiladol a rhoi cyngor cefnogol trwy gydol y cyfnod hwn.

Wrth i'r Bwrdd symud i'w gyfnod nesaf, bydd angen ffocws cryfach ar fesur effaith a sicrhau bod newidiadau'n cael eu hymgorffori'n briodol mewn ymarfer. Fel rhan o hyn, bydd hefyd yn bwysig parhau i ystyried rôl tymor hwy y Bwrdd, gan sicrhau bod trefniadau'n parhau i fod yn gymesur ac yn cyd-fynd â strwythurau llywodraethu ehangach. Yn ogystal, bydd angen cadw llygad ar oblygiadau etholiad diweddar y Senedd wrth i drefniadau llywodraethu a goruchwyllo yn y dyfodol ddatblygu o dan y weinyddiaeth newydd.

Fel sylw olaf, hoffwn gydnabod yr adroddiadau diweddar am gam-drin plant yng Nghanolfan Brynffynnon hyd at pan gaewyd y ganolfan yn 2014, ynghyd â'r materion cyflogaeth hir a ddilynodd. Nid oes gan y Bwrdd Ymateb rôl i ymchwilio i ddigwyddiadau yn y gorffennol, ond yn hytrach i ganolbwyntio ar ddiogelu nawr ac yn y dyfodol. Serch hynny, rwy'n cydnabod effaith barhaus methiannau diogelu difrifol yn y gorffennol ar hyder plant, rhieni, staff a phoblogaeth ehangach Gwynedd ynghylch gallu'r Cyngor i ddiogelu plant mewn addysg. Mae hyn yn ei gwneud hi'n fwy angenrheidiol byth i'r Cyngor gymryd camau clir a thryloyw i adennill yr hyder hwnnw ac i ddangos nid yn unig newidiadau polisi ond hefyd newidiadau mewn arferion a diwylliant bob dydd.

Yr Athro Sally Holland

Cadeirydd Bwrdd Rhaglen y Cynllun Ymateb